

[Fr. Dalgaard.]

paagældende Kredse regner med, at de ikke har Raad til en Lejlighed, der er større end paa 2 Værelser. Det er efter et absolut Lejerkrav, at der bygges saa mange 2 Værelsers Lejligheder, som det er Tilfældet. Vi har jo her i Danmark, efter at vi fik Byggestøtten, haft et lavt Lejeniveau, vi er praktisk talt ikke kommet stort ud over Lejeniveauet fra 1939, og det er da muligt, at den yngre Del af Befolkningen paa Grund heraf har indstillet sig paa, at nu skal Lejen ligge nede paa dette lave Niveau ogsaa for dem personligt, saaledes at de Beløb, der skulde medgaa til en større Lejlighed, i Forvejen er optaget til Fordel for andre Nødvendighedsartikler, og at man altsaa ikke er villig til at sætte Forbruget op paa dette Omraade.

I denne Forbindelse minder jeg om, at man forud for den forrige Krig, i Aarene op til 1914, havde en begyndende Bolignød, og allerede under den forrige Krig, i 1915, indtraadte jo en forrygende Bolignød, medens Bolignøden under den sidste Krig, takket været det store Byggeri før Krigen, først for Alvor begyndte at vise sig for et Par Aar siden. Forud for den førstnævnte Periode gik der en Agitation for, at Arbejderbefolkningen skulde bo i bedre Lejligheder, men der blev advaret meget stærkt imod, at man fra Boligselskabernes Side, de kooperative Selskaber, agiterede for større og bedre Lejligheder til Arbejderbefolkningen. Agitationen gjaldt jo i øvrigt ikke Antallet af Værelser, for der var Tale om 2 Værelsers Lejligheder, men det skulde være langt større og langt bedre 2 Værelsers Lejligheder end de Lejligheder, Privatkapitalen byggede. Men de var en 5—6 Kr. dyrere om Maaneden end dem, Privatkapitalen byggede, og baade hos de menige af Arbejderklassen og Lederne var der megen Skepsis over for disse saakaldte Luksuslejligheder, som Arbejderkooperationen byggede forud for den forrige Krig. Men det viste sig, at det var muligt at faa en stor Del, i Forhold til hele Befolkningen en ringe Del, men alligevel et aneligt Antal kooperative Medlemmer til at ofre mere paa deres Boliger end før. Det har været til uvurderlig Gavn for Samfundet.

Jeg skal slutte med nogle Bemærkninger om et meget vigtigt Problem, som efter min Mening er meget afgørende, og som behandles meget forskelligt af de to Udvalg. Det Bjerregaardske Forslag bygger som den hidtidige Boliglovgivning siden 1938 paa det Princip, at det, man indvinder ved Afbetaling paa Prioriteter, og alt det, der indvindes ved de sociale Selskabers Opsparing,

skal gaa til Boligformaal, og det samme siges i det Dahlgaardske Forslag. Men der føjes rigtignok en vigtig Bibemærkning til, idet der efter det Dahlgaardske Forslag, der altsaa ogsaa bygger paa, at Pengene skal gaa til Boligformaal, sikres Lejerne i et socialt Selskab en vis Andel i den Opsparing, der har fundet Sted, i Form af en Rente, som kommer til Udbetaling i Løbet af en Menneskealder eller saadan noget. Det er ringe Beløb, der er Tale om, det bliver kun en 30—40 Kr., der kan komme til Udbetaling i Løbet af mange, mange Aar.

Det er efter min Mening en uheldig Maade at løse Problemet paa. Ikke saadan at forstaa, at jeg skulde misunde Lejerne en vis Andel af Opsparingen; det er da i alt Fald bedre end, at den i det private Byggeri gaar til Fordel for en enkelt Husejer, meget bedre. Men det Princip, vi har i den nuværende Boliglovgivning, er endnu bedre, nemlig at alting skal gaa til Boligformaal, saaledes at Fremtidens Byggeri i stedse højere Grad finansieres af det nuværende Byggeri derigennem, at man gennem lave Lejebetalinge skaber en Samfundsformue, som kan finansiere det, der skal bygges engang i Fremtiden. Det er et rigtigt Princip, og jeg tror, at alle vil være glade ved, at dette Princip kommer til ogsaa at præge Fremtidens Lovgivning. Jeg vil mene, at man paa dette Punkt bør følge det Bjerregaardske Forslag fuldt ud. Vil man ikke det, men siger: nej, det andet Princip skal gennemføres for de sociale Boligselskaber, saadan som man allerede har det i Andelsboligforeningerne — og det er meget naturligt —, og nu skal det altsaa udstrækkes til sociale Boligselskaber, men heller ikke videre, saa siger jeg, at en konsekvent Betragtning maa føre til det Spørgsmaal: Hvorfor skal Lejerne hos Kommunen og hvorfor skal Lejerne hos de private ikke ogsaa have Andel i Prioritetsafdragene? Hvis de private Bygherrer vil have Støtte af Staten, maa de underkaste sig nøjagtig de samme Restriktioner som de sociale Boligselskaber; det er Samfundet, der gennem Støtte til Boligbyggeriet muliggør en virkelig Opsparing, i hvert Fald gør denne Opsparing betydelig større, end den vilde være uden Støtte. Derfor maa det efter min Mening ogsaa være Samfundet, der indkasserer Gevinsten derved. Lejerne bliver ikke snydt, de bor ikke dyrere, end de vilde have boet i Forvejen. Dette Princip mener jeg vi maa gennemføre i den Lovgivning, vi skal gennemføre paa Grundlag af det Forslag, der foreligger.

Bortset fra de Anker, jeg har haft mod Lovforslaget, vil jeg som Helhed udtale